

УДК 327:316.776.23 (612)

*Микола Сенченко,
директор Книжкової палати України,
професор*

Невидимі інформаційні війни нового покоління Теорія мережоцентричної війни на практиці

Події в Лівії продовжують хвилювати багатьох аналітиків різних країн світу. Виникають запитання, на які відповіді немає в засобах масової інформації. Головне з-поміж них, чому США і НАТО вирішили скинути уряд Муаммара Каддафі, адже він зробив у останні роки багато поступок західному світу? Лівія — одна з країн, де соціальна захищеність населення була найвищою. Проте лівійського лідера М. Каддафі вбито. Чому? Знову нафта? Мабуть, ні, тоді що?

Упродовж майже дев'яти місяців світова преса на всі лади обговорює війну в Лівії, яка почалася в ніч з 16 на 17 лютого 2011 року. Той, хто уважно стежив за розвитком цього конфлікту, зміг помітити, що у більшості випадків проблеми цілої країни зводилися до вельми суперечливого обговорення однієї особи — лідера Лівії полковника Муаммара Каддафі. І, звичайно ж, весь бруд на нього починали лити, як завжди, з американських телеканалів.

Наприклад, короткий репортаж ABC News. На задньому плані фото Каддафі й підпис — "скажений пес": "Муаммар Каддафі, що наказав військам стріляти у свій народ, намагається піднести себе, як кінозірка в своєму власному ексцентричному фільмі. Сидячи перед камерою з парасолькою, він сказав, що вийшов би поговорити з протестувальниками, але йде дощ. Син простого бедуїна, він вважається однією з найдивніших людей на світовій сцені. У минулому він був молодим і блискучим армійським капітаном, а сьогодні..."

Як мовиться, про покійника потрібно говорити або добре, або нічого. Не хочеться навіть перекладати нісенітницю цих продажних і безпринципних американських журналістів, які показують лівійського лідера як такого, що вижив з розуму, і небезпечну для суспільства людину. Ну, звичайно, на відміну від іракського прецеденту, американським ЗМІ не було за що зачепитися в Лівії. Ось і почали перемивати кістки лідера і "ліпити" з нього монстра. Треба ж підготувати американського обивателя до того, щоб бомбардування Лівії буде виправданим. Мовляв, на праведну справу легитимно — бомбити "скаженого пса і маніяка", що порушує права людини.

Каддафі був розумним і сміливим політиком, відмінним економістом і державним керівником. 20 жовтня він

загинув і відразу увійшов до історії, як людина, здатна розробити і почати втілювати в життя унікальний проект, який дав би змогу жителям Лівії, а також низки інших африканських країн стати справді вільними і незалежними. Незалежними від долара і світової фінансової системи.

Але про все це ми дізнаємося тільки після смерті Муаммара Каддафі. Його проект був зупинений не ЦРУ і продажними лівійськими бунтівниками, що називають себе революціонерами, а світовими фінансовими паханами, котрі нацькували на країну західні спецслужби і НАТО.

Для приховування справжніх причин військових дій у Лівії світовій спільноті пропонуються дві брехливі версії: офіційна, з використанням фрази-паразита — "захист прав людини", неофіційна — "спроба відняти нафту в Каддафі". Обидві не витримують критики. Насправді Муаммар Каддафі вирішив повторити спробу генерала де Голля — вийти із зони паперових грошей і повернутися до золота.

Упродовж декількох років Каддафі виступав за створення єдиної африканської держави з арабо-негритянським населенням і за створення єдиної золотої валюти — **золото-го динара**. Звичайно, сіоністи цього йому пробачити не могли... Муаммар Каддафі замахнувся на основний механізм світового рабства — паперові гроші, а відтак — на головну цінність сучасного світу — банківську систему. За це Ротшильди, Рокфеллери, Моргани бомбили Лівію і вбили Муаммара Каддафі.

Остання світова економічна криза примусила ряд держав заговорити про введення міждержавних розрахунків золотом. Про чеканку золотого юаня оголосив Китай, заговорили про золотий стандарт і на Близькому Сході. Головним ініціатором відмови від розрахунків у доларах і євро став лівійський лідер Муаммар Каддафі, який закликав арабський і африканський світ до переходу в розрахунках на єдину валюту — золотий динар.

На цій фінансовій базі полковник Каддафі пропонував, як уже зазначалось, створити єдину африканську державу з арабо-негритянським населенням чисельністю в 200 мільйонів осіб. Ідея використання єдиної золотої валюти та об'єднання країн Африки з могутнім федеральним устроєм була активно підтримана за останній рік низкою арабських дер-

жав і майже всіма державами Африки. Противниками виступили Південно-Африканська Республіка і керівництво Ліги арабських держав.

Такі ініціативи Лівії викликали найнегативнішу реакцію США та Євросоюзу. За словами Президента Франції Саркозі, "лівійці замахнулися на фінансову безпеку людства". Ось тільки яке людство мав на увазі продажний Саркозі? Та все той самий один відсоток світової еліти, який і людьми назвати не можна, бо з людського в них залишилося тільки тіло, що дає зовнішню схожість і подібність з людьми.

Знайомство з офіційною статистикою життєвого рівня Лівії, який був надзвичайно високим, свідчить, що лівійцям не потрібна революція. Стараннями фінансових олігархів Лівія, ще недавно високорозвинена країна, перетворюється на напівзруйновану покинуту провінцію з голодуючим населенням. Невже, хтось повірить, що саме цього прагнуть лівійський народ?

Сьогодні, коли однакові за характером події утворили один ланцюжок, можна сміливо стверджувати, що перша фаза Третьої світової війни почалася ще з другим незаконним вторгненням союзників до Іраку. Але більшість політиків країн Східної Європи не розглядали це вторгнення саме таким чином. Мало хто вірив, що США зважаться на наступні кроки після ганебної дискредитації в очах світової громадськості. Ну, збагатились американські корпорації і заспокояться на якийсь час. Ніхто не чекав, що, не закінчивши не вельми успішні справи в Іраку й Афганістані, США та НАТО так швидко розпочнуть нову війну. Проте зупинитись і вдумайтесь: перша фаза Третьої світової війни стала реальністю!

Репортаж ABC News: "Нація все ще у стані війни з Іраком і Афганістаном. США відкрили третій фронт і обстрілюють ракетами ще одну мусульманську країну — Лівію. Коаліція у складі 21 країни намагається зупинити Муаммара Каддафі, який почав війну проти власного народу. Перед атакою, поки невідомо ким, був збитий лівійський літак". А ось уривок з репортажу FOX News: "Війська Каддафі подавлювали сили повстанців до того, як міжнародні сили втрутилися в боротьбу. Поки що опозиційні сили тримаються. Був збитий лівійський літак, який, за заявою французьких ВВС, намагався розбомбити військові казарми опору в Бенгазі. США готуються завдати ракетного удару по лівійських позиціях протиповітряної оборони".

Третя світова війна вже йде, тільки поки що обстріл країн Східної Європи ведеться іншою зброєю: геноциду, інформаційною, культурною і кліматичною. А, за прогнозами багатьох російських, українських, білоруських політологів і професійних військових, до війни США з Росією залишилося не більше чотирьох років.

Але я не вважав би їх думку за очевидне. Вони не економісти. Якщо долар звалиться через півроку, то Америка не чекатиме завершення проектів в Польщі, Чехії або ще де-небудь. "Миротворчі" бронетранспортери ООН з американськими морськими піхотинцями заповнять вулиці українських міст негайно. Хтось з вас може не любити росіян, білорусів, а хтось — українців, чехів, болгар або людей інших національностей, які мешкають на територіях цих країн. Проте ті, хто жив або живе в США, знають, що для американців ми всі росіяни, і вони нас ненавидять. У планах НАТО ми підлягаємо знищенню у першу чергу.

Пригадаємо історію: до 1941 року, коли фашистська Німеччина окупувала велику частину Європи і підійшла до кордонів СРСР, Сталін навіть і думати не хотів, що ворог може ступити на радянську землю. Та й сама фашистська Німеччина за кількістю техніки до війни з СРСР готова не була, оскільки в неї не вистачало бойової техніки, проте

напала. Але, відповідно до крилатого вислову: історія вчить тому, що нічому не вчить, сьогодишні політики не зважають на сумний досвід Німеччини.

Тільки зараз, коли світ дізнався про смерть Каддафі, а з нею про справжні причини Лівійської революції, точніше сказати — чергової військової диверсії НАТО в Лівії, до політиків починають приходити протверезіння і розуміння. Каддафі ціною власного життя попередив світ про насуваючу загрозу. І політики заговорили по-іншому.

Нам і нашим політикам залишається тільки молитися, якщо в душі залишилася хоч краплинка віри. Армія України знаходиться в набагато плачевнішому стані, ніж у тій же Лівії. Військово-Морський флот практично знищений і розпроданий. А захищатися автоматами проти ракет, невидимого психотронного проміння, кліматичної зброї — це сьогодні не актуально і навіть смішно. Не треба й зброї. Заходу достатньо припинити поставки на Україну сільськогосподарських продуктів — і ми почнемо воювати між собою за шматок хліба.

Змінено методи політичної боротьби. Все відвертішими стають наміри світових змовників. Одночасно іншими стають і методи ідеологічного протистояння, методи журналістики. Західні, а зокрема американські журналісти, постійно дозволяють собі порушувати традиційні методи висвітлення подій. Це, в першу чергу, хамська манера західних ЗМІ спотворювати реальність і принижувати людей, раси, країни і нації.

Невже, скупивши майже всі західні ЗМІ і за допомогою своїх наглядців закидавши хабарами ЗМІ східних країн, світові змовники сподіваються, що ніхто не дізнається правди?! В умовах, що склалися, треба думати про створення інформаційного щита проти необґрунтованої і непідтвердженої фактами західної пропаганди.

Убитий Каддафі — людина, яку багато колег-політиків і журналістів по праву називають "левом пустелі". Він був патріотом своєї країни, боровся за її інтереси до кінця життя і загинув, як герой. Американські ЗМІ намагаються виставити його на посміховисько, а виявилось, що його діяльність збігалася із бажанням африканського та арабського народів.

Стає зрозуміло, що невелика купка завербованих західними спецслужбами зрадників заварила цю кашу задля власного збагачення і обіцянок одержати політичну владу. А незадоволені режимом Каддафі повстанці обійшлися ще дешевше — їм вистачило щедро розданих Центральним розвідвальним управлінням наркотиків, безоплатних "іграшок" у вигляді АКМ-ів, а також дозволу спецслужб країн коаліції на грабунок і зґвалтування.

Гроші — ось справжня причина драматичних і кривавих подій, що розгорнулись у Лівії. Муаммар Каддафі був одним із головних прихильників створення "золотого динара", про що вже йшлося. Звичайно, нам показують на телеекрані озброєних "повстанців", які ніби-то після багатомісячної впертої боротьби повалили все-таки ненависну їм владу Муаммара Каддафі. Пропонуються карти бойових дій. Дається розклад протиборчих сил. Насправді ж, майже вся реальна війна в Лівії залишилася за кадром, широка громадськість про неї так нічого і не дізналась.

У пропонованій версії подій викладена узагальнена точка зору військових аналітиків. Можливо, ця версія — не абсолютна істина, проте вона набагато ближча до подій, що відбуваються, ніж все, що нам пропонувалося останніми місяцями.

Війна в Лівії розпочиналася як чисто театральна постановка. Уперше була використана на всю потужність агітаційна машина нового формату: інтернет і супутникове телебачення. Уперше були побудовані масштабні декорації,

що копіювали окремі райони деяких лівійських міст, у тому числі — Тріполі. Саме телебачення та інтернет завдали першого удару. Формальним приводом для "народних" хвилювань став арешт правозахисника Фатхи Тербія, якого, однак, швидко відпустили. Це трапилося 15 лютого, а вже 17 пройшов "День гніву" з масовими виступами в містах Бенгази, Бевіда, Зентан, Ружбан і Дерну. Масовість їх, ніби, забезпечили соціальні мережі. По телебаченню з ранку до вечора "ганяли" дуже каламутні картинки, на яких було видно, в основному, ноги натовпу людей, що кудись біжать. Все це супроводжувалося істеричними вигуками жінок і чоловіків про "страшні звірства катів Каддафі".

Телекартинки дуже нагадували не театральну, а реальну драму Тбілісі кінця перебудови. Масова вулична істерика, слюзи розпатланих старих жінок, за якими, ніби, ганялися звіроподібні десантники зі своїми скривавленими саперними лопатками. Карабах? Такі ж самі жінки в чорному — то вірменки, то азербайджанки. А за спинами жінок — бойовики з автоматами напоготові. Введення військ до Чечні. Знову кричать і плачуть незрозуміло від чого жінки в чорному, які буквально кидаються під гусениці танків. А потім стрільба впритул по російських солдатах-хлопчиськах.

Повернемося до Лівії. У кінці лютого в Бенгазі з'явилися натовпи добре озброєних людей, які робили одне і те ж саме — розчепрювали пальці знаком "перемога", трясли автоматами над головою, палили в повітря і кричали: "Смерть Каддафі!". З'явилися й перші реальні жертви, вбиті невідомими снайперами. Журналісти, природно, віднесли стріляючих до урядових військ. Потім хвилиною пройшли повідомлення про атаки Бенгазі літаками і вертольотами лівійської армії, про численні пожежі та руйнування. Потім несподівано вибухнув найбільший військовий арсенал, що знаходився у передмісті Бенгазі. Пізніше звістка: місто в руках повсталого народу.

Можна зрозуміти сум'яття М. Каддафі. Зв'язок з бунтівним містом був повністю перерваний, про всі новини він сам дізнавався з телепередач. Дивуватися було від чого. Ніяких снайперів туди не посилали, ніяких наказів авіації бомбити місто не давалося, а на екрані — чорні клуби диму, остови зруйнованих будинків і, в основному, жіночі крики про безневинно загиблих дітей від рук кривавого диктатора.

Це потім з'ясувалося, що диміли гори спеціально зібраних автомобільних покришок, а руйнування — фактично кіношні декорації. Проте М. Каддафі вже втратив контроль над ситуацією, що розвивалася у точній відповідності з написаним десь сценарієм. Це не дивно, адже його найдовіренішені та найпосвяченіші в державні таємниці урядовці опинилися в стані "повстанців", а зв'язок працював з великими перебоями.

Тим часом, світові засоби масової інформації просто заходилися в істеричі про криваву бійню, яку "божевільний полковник" учинив над власним народом. Супроводжувалося це все тими ж самими телекартинками ніг жінок, що кричать і біжать, стовпів чорного диму. Реальні звірства, які "повстали" вчинили в Бенгазі над державними чиновниками, поліцейськими і військовими, так званими "каддафістами", залишилися за кадром. Західні кореспонденти, які переповнили місто, цього "просто не помітили". Однак з'явилися нові картинки: відкриті джипи зі встановленими на них кулеметами і навіть реактивними установками, що мчали по широкому шосе на бій з армією М. Каддафі.

Ну, уявіть, що було б з такою ось "тачанкою" XXI століття, якби вона на тому ж шосе впритул зустрілася з сучасним бронетранспортером. Проте таких "дорожно-транспортних подій" не відбувалося, хоча остови згорілої бронетехніки на екранах стали з'являтися. Повне нестикування.

Нарешті, терпець "світової спільноти" увірвався, 26 лютого Рада Безпеки ООН прийняла резолюцію про санк-

ції проти уряду М. Каддафі і встановлення над Лівією безполітної зони. НАТО одержувало карт-бланш на використання своєї авіації в небі цієї тоді ще незалежної держави. Резолюція ООН допускала застосування будь-яких засобів захисту мирного населення, за винятком "перебування іноземних окупаційних сил у будь-якій формі на будь-якій частині лівійської території". І відразу після цього міста Лівії піддали бомбо-штурмовим ударам, почалися справжні руйнування і з'явилися справжні жертви серед мирного населення. Засоби масової інформації не брали під сумнів, що це агонізуючий режим вирішив стерти з лиця землі власну країну разом з усіма її мешканцями.

Пішли також розмови про найманців, на яких тільки й тримається режим Тріполі. Серед них були і чорношкірі, і білошкірі, і, природно, слов'яни — як свідчила преса. І ось — відбулося! Повстанці вже реально у місті Бенгазі, що горіло, затримали недалеко від нього групу озброєних блідношкірих: ось вони, найманці Каддафі! Від лінчування на місці їх врятувало, можна сказати, чудо, була настільки висока істерична наелектризованість "повсталого" громадянства.

Коли ж "блідношкірих" доставили до керівників опору, з'ясувалося, що це союзники — загіт британського спецназу. Надалі таких проколів не допускалося, а той випадок журналісти вважали за краще не помітити. У будь-якому разі — інцидент "роздувати" не стали. Що цікаво, про заборону ООН на проведення наземних операцій навіть і не пригадали. Тим часом, північ Лівії вже була наповнена групами спеціального призначення. Працювали, в основному, американці — при підтримці Великобританії. Частини іноземного легіону Франції участь у війні взяли на завершальному етапі. Це була війна насамперед Сполучених Штатів.

Лівія стала пробним полігоном перевірки ефективності теорії мережецентричної війни, яку придумав Пентагон, і яка вважається військовою новою покоління. Уся бойова техніка озброєних сил країни була оцифрована, і в цьому вигляді закладена в потужні комп'ютери Пентагона. Були оцифровані також усі будівлі, що становили інтерес як військові цілі. Розумні ракети могли точно наводитися не просто на якийсь об'єкт, а навіть на його частину — вікно, дах, підвал. Розвідувальні супутники США відстежували переміщення військової техніки в реальному режимі часу і будь-якої пори доби. Проте перш ніж почати знищення армії Джамахірії, "миротворці" завдали нищівного удару по... містах, захоплених бунтівниками. Формальне право здійснювати польоти Лівією вони одержали, літаки знаходилися високо і далеко, тож звідки прилетів рій ракет або падали важкі авіабомби — "повстанці" уявлення не мали. Але їм, а також всьому світу, повідомляли, що це підкралися "Гради" М. Каддафі й ударили по незахищених містах і жителях. Спецпідрозділи США не тільки контролювали результати нічних нальотів, але, якщо було потрібно, корегували їх з допомогою, як правило, лазерних маркерів.

Знову: уявіть собі стан М. Каддафі. Вірні йому частини стоять на місці, а позиції ворогів горять і палахкотять. Значить, народ і вірні полковнику залишки військових підрозділів чинять опір бунтівникам, що зростає. А раз так — треба йти на допомогу тим, хто чинить опір. І тут — за сценарієм — авіація "цивілізованих країн" завдає ракетно-бомбові удари по військових об'єктах, контрольованих Тріполі. Американці випускають 112 ракет типу "Томагавк". І далі починається тотальне знищення всієї військової техніки урядових збройних сил. Варто було танку або бронемашині використитися з укриття на відкритий простір, як вони тут же виявлялися під прицілом — їх знищення було справою часу. Танки, бронетранспортери, "Гради", окремі артилерійські гармати і багато іншої зброї, вражені ракетами, що невідомо звідки прилетіли, стали розриватися на шматки. Небо чисте,

навіть вночі, ніякої повітряної тривоги, але постріл — і все горить. Велика частина армії була просто деморалізована і перелякана.

Практично всю важку армійську техніку, яка не встигла зробити жодного пострілу, знищено. Багато було розмов про обстріл повсталих міст системами залпового вогню "Град". Уся територія Лівії постійно сканувалася розвідувальними супутниками і спеціальною апаратурою безпілотних літальних апаратів США.

Уявіть собі ефектний малюнок на телеканалі Сі-Ен-Ен. Батарея "Градів" виходить на позицію і стріляє, наприклад, по Місураті. Супутники фіксують політ ракет, потім розриви серед житлових масивів, а потім ефектна відплата — всі системи залпового вогню вражаються високоточною зброєю НАТО. А вранці кореспондент телекомпанії веде страшний репортаж з того місця, де ще увечері були житлові будинки, а зараз — суцільні руїни. Місурата була зруйнована дощенту, але самих викривальних кадрів світ так і не побачив. Так, на місто падали міни і ракети, у тому числі російського виробництва — ті, що були на озброєнні у лівійській армії. Але чому не можна припустити, що стріляли з трофейних гармат і мінометів не прихильники М. Каддафі, а спецназівці США і Великобританії? Треба ж було залишити речові докази, їх і залишили.

Звичайно, у Лівії були райони і населені пункти, мешканці яких категорично відмовилися встати на бік супротивників М. Каддафі. Там йшли запеклі бої із застосуванням легкої стрілецької зброї, мінометів і гранатометів. Але важка бойова техніка урядових військ ніяк себе не проявила — тому що, варто повторити, знищувалася або до відкриття вогню, або після перших же пострілів.

Американці змогли повністю розгромити збройні сили цілої країни, можна сказати, дистанційно, не вступаючи в пряме зіткнення. Використовуючи загони спецпризначення як єдину живу військову силу, США вирішили завдання, для чого в тому ж Іраку потребувалися великі армійські з'єднання.

Чому операція в Лівії тривала так довго? У її ході дуже багато чого робилося уперше і корегувалося по ходу розвитку військових дій. А всі наговпи, що бігали і кричали, пафосні "повстанці" на сучасних возах з кулеметами — це масовка, статисти, які мало розуміли, а швидше, що й не хотіли розуміти, в якому спектаклі беруть участь.

Тепер навколо Лівії почалась політична гра. Країну задурили в керований хаос внутрішнього бандитизму. Грабуватимуть до тих пір, поки буде кого і що грабувати. Потім настане сумовите і хитке затишшя на руїнах зовсім недавно квітучої країни. Наступна мета — Сирія. Повалити президента Башара Асада шляхом наростаючих політичних хвилювань не так вже і складно. Але для США дуже важливо повністю розгромити армію і флот Сирії. На відміну від Лівії, Дамаск встиг озброїтися достатньо сучасною і досконалою за технічними характеристиками російською зброєю. І якщо вдасться без втрат знищити всі ці літаки, бойові вертольоти, бронетехніку, ракетні катери і підводні човни, зенітно-ракетні комплекси, то армія США матиме усі підстави, щоб офіційно оголосити себе переможною. Тоді можна визнати практичну реальність ефективності, поки що в теорії мережентричної війни. Тоді США можуть сміливо починати війну проти Ірану. Тоді, звичайно, всьому світу без зайвих слів стане ясно, що російська зброя, яку активно купують на світовому ринку, абсолютно неефективна. А "зайвих"

слів, повірте, сказано буде дуже багато. І російський експорт зброї буде згорнутим. Вервечка "революцій" на Близькому Сході та в Африці, напевно, мала політичне підґрунтя. Але ті виступи носили й чисто військовий характер.

Сполученим Штатам треба було методом проб і помилок знайти варіант розхитування внутрішньополітичної обстановки в будь-якій країні і спрямування світової громадської думки проти майбутньої жертви агресії, аби мати підстави для застосування військової сили для реальної перевірки своїх нових технологій ведення найсучаснішої війни.

Лівія показала: американцям це зробити вдалося. Яким буде продовження кривавого спектаклю? Основні події, швидше за все, не примусять себе чекати.

Протягом 20 років уряди України сумлінно виконували всі рекомендації і програми Міжнародного валютного фонду (МВФ). У 2005 році США і Європейський Союз (ЄС) визнали Україну країною з "ринковою економікою", тобто вона досягла обіцяної мети. Результати — катастрофічні. Економічні збитки і людські втрати в мирний час перевищили втрати від Другої світової війни 1941—1945 років. Експерти й радники США, ЄС виявилися вкрай несумлінними партнерами.

Сьогодні експертами встановлено, що програма Міжнародного валютного фонду "Перехід до ринку" — це не перехід до ринку, а демонтаж ефективно регульованого ринку і впровадження руйнуючого вільного ринку, і фактично є програмою руйнування виробництва, середовища проживання населення, програмою геноциду. Наслідки впровадження цієї програми були добре відомі "радникам" США і МВФ після аналізу наслідків Великої депресії в Америці 30-х років минулого століття. Отже це свідомі дії, які варто кваліфікувати як акт економічного тероризму з руйнування виробництва, середовища проживання населення, створення економічних умов для геноциду.

Програма США і МВФ "Приватизація землі і реорганізація сільськогосподарських підприємств..." — це програма руйнування аграрного сектору економіки, організація масового голоду для скорочення "зайвого" населення, у відповідності з якою село перетворено в зону соціально-економічного лиха. Завезені продукти харчування, серед яких 60 відсотків генетично модифікованих, також є частиною спланованої програми геноциду. Життєвий рівень населення знижено з 5—6 до 0,5—0,3 прожиткових мінімумів. За споживанням продуктів харчування Україна перемістилася із першої десятки найситніших країн світу (сьоме місце, 3380 ккал.) у сьомий десяток (2200 ккал.), що нижче фізіологічно допустимого рівня. Україна весь час мала позитивний приріст населення, що становить: 1959—1970 рр. — 5,2 млн.; 1970—1979 — 2,6 млн.; 1979—1985 — 1,1 млн. осіб. Якщо індекс народжуваності в 1991 році становив 3,3, то з 1992 року й до сьогодні він негативний. Людські втрати за останні двадцять років в Україні перевищили 6 мільйонів осіб.

Підвищення плати за комунальні послуги, за газ — це вимога Міжнародного валютного фонду. Ціна комунальних послуг підвищилася в 3,5 — 4 рази, а заробітна плата...? Виконуючи ці кабальні для українського народу вимоги влада намагається таким чином стати членом НАТО і Європейського Союзу.

Надійшла в редакцію 21 листопада 2011 року